

Rikosuhrimaksun määrääminen tekohetkellä alle 18-vuotiaalle vastaajalle

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisessa rangaistustuomioiden tarkastuksessa on kiinnitetty huomiota Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden 5.4.2023 asiassa R 22/4881 antamaan tuomioon nro 23/114010. Kärjäoikeus oli määrännyt asiassa vastaajan suorittamaan rikosuhrimaksun, vaikka vastaaja oli ollut syykseen nuorena henkilönä tehdyiksi luettujen rikosten tekoajankohtana 17-vuotias.

SELVITYS

Asiassa puheenjohtajana toiminut Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden kärjätuomari on antanut menettelystään apulaisoikeuskanslerin häneltä pyytämän selvityksen.

Asiassa syyttäjänä toiminut Etelä-Suomen syyttäjälueen aluesyyttäjä on antanut menettelystään häneltä pyytämäni selvityksen ja apulaisvaltakunnansyyttäjä lausunnon.

RATKAISU

Arvioitavaa menettelyä koskevat säännökset

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on muun ohella oltava virkatoimissaan tunnollinen ja huolellinen.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Syyttäjälaitoksesta annetun lain 9 §:n mukaan syyttäjän tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta hänen käsiteltävänään olevassa asiassa tasapuolisesti, joutuisasti ja taloudellisesti asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla.

Rikosuhrimaksusta annetun lain 2 §:n mukaan rikosuhrimaksun on velvollinen suorittamaan se, joka tuomitaan rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta. Maksuvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tekijä oli rikoksentekohetkellä alle 18-vuotias.

Käräjätuomarin menettely

Lain mukaan rikosuhrimaksun maksuvelvollisuutta ei ole, jos tekijä oli rikoksentekohetkellä alle 18-vuotias. Käräjäoikeus on näin ollen menetellyt tapauksessa virheellisesti määrätessään rikosuhrimaksun rikoksentekohetkellä 17-vuotiaalle vastaajalle.

Puheenjohtajana asiassa toimineen käräjätuomarin selvityksen mukaan virhe on tapahtunut hänen huolimattomuudestaan. Hän on myöntänyt, ettei hän ollut riittävän huolellisesti tarkastanut syyttäjän asiassa virheellisesti esittämää vaatimusta. Hän on pahoitellut tapahtunutta ja ilmoittanut ryhtyneensä toimenpiteisiin aiheutuneen virheen korjaamiseksi tekemällä asiasta korkeimmalle oikeudelle purkuhakemuksen.

Aluesyyttäjän menettely

Asiassa syyttäjänä toiminut aluesyyttäjä on selvityksessään myöntänyt esittäneensä lakiin perustumattoman vaatimuksen rikosuhrimaksun määräämisestä rikoksentekohetkellä alle 18-vuotiaalle vastaajalle.

Apulaisvaltakunnansyyttäjän mukaan rikosuhrimaksun määräämistä koskevat menettelysäännökset ovat vakiintunutta lainsäädäntöä, jotka syyttäjän on tunnettava ja joita syyttäjän tulee soveltaa oikein vaatimuksia esittäessään. Hän on todennut, että asian käsittelyssä on tapahtunut virhe syyttäjän esittäessä lakiin perustumattoman vaatimuksen rikosuhrimaksun määräämisestä rikoksentekohetkellä alle 18-vuotiaalle vastaajalle. Apulaisvaltakunnansyyttäjän näkemyksen mukaan syyttäjän vaatimus on ollut omiaan edesauttamaan käräjäoikeuden virheellisen ratkaisun syntymistä.

Yhdyn apulaisvaltakunnansyyttäjän esittämään. Aluesyyttäjä on menetellyt asiassa virheellisesti esittäessään lakiin perustumattoman vaatimuksen, joka on ollut omiaan myötävaikuttamaan käräjäoikeuden virheellisen ratkaisun syntymiseen. Rikosuhrimaksun määrääminen itsessään on tapahtunut käräjäoikeudessa käräjätuomarin toimesta. Käräjätuomari vastaa oman

menettelynsä lainmukaisuudesta. Arvioin riittäväksi toimenpiteeksi saattaa aluesyyttäjän tietoon käsitykseni hänen menettelynsä virheellisyydestä.

Toimenpiteet

Kiinnitän kärjätuomarin huomiota huolellisuuteen rikosuhrimaksua koskevien säännösten soveltamisessa.

Saatan aluesyyttäjän tietoon edellä lausumani käsityksen hänen menettelynsä virheellisyydestä.

Lähetän päätökseni tiedoksi Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden laamannille ja valtakunnansyyttäjälle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman